

EDITORIAL

Pabaskugon, palaparon kag pahulagon ang baseng masa para sa inaway banwa

Ang malapad kag madalom nga suporta sang masa ang pinakayabi nga sangkap kon ngaa indi tubtob san-o malutos ang Bagong Hukbong Bayan (BHB) kag ang ginasulong sini nga armadong rebolusyon. Bisan tuman kadaku nga hayop ang kaaway kag bisan pa gamiton ang tanan nga malaut nga paagi sang pagpanglupig, indi sini lubos nga mahamulag ang masa kag ang BHB kag indi malupig ang ila desisyon nga magsulong sa dalan sang inaway banwa.

Lubos ang desisyon sang BHB nga tumanon ang katungdanan sini nga pukawon, hugpungon kag malaparan nga pahulagon ang masang mangu-nguma, kag sa sini palig-unon kag palaparon ang baseng masa sang hangaway. Yabi diri ang pagpasulong sang lapnagon nga antipyudal nga kahublagan sa kaumhan agud batuan ang labing nagingki nga mga porma sang pagpamigos kag pagpanghimulos sa mga mangunguma.

Pirme nga nagapakig-unong ang BHB sa masa, ginahibalo ang ila mga kahimtangan kag mga demanda kag nagahulag agud buligan sila nga kolek-

tibo nga lubaron ang mga ini. Maid-id nga ginahatagan pagtamod ang mga problema sa ekonomya, pangabuhian, produksyon, ikaayong lawas, sanitasyon, edukasyon, kultura, katawhayan kag seguridad, droga kag iban pa.

Yabi sa tanan nga ini ang ekonomya ukon ang halambalanon sang produksyon kag paano ginabenepisyuhan ukon ginadingot sa masa ang manggad nga ila gintuga. Mapisan sila nga ginapamuklat sa indi matarung kag wala sang kinamatarung nga hatag-sang-diyos ang mga agalon nga mayduta, ukon ang mga usurero kag komersyante nga

"Pabaskugon..." sundan sa pahina 2

16 atake sang BHB sa 9 ka prubinsya

INDI MAGNUBO sa 16 armadong aksyon sa siyam ka prubinsya ang ginlunsar sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) sa nagligad nga duha ka semana. Ginapakita sini ang determinasyon sang BHB nga paslawon ang ambisyon sang pasistang rehimen nga lutuson ang armadong rebolusyon.

Albay. Gin-ambusan sang isa ka yunit sang BHB ang salakyan sang 93rd Special Action Company-PNP sang Abril 3 sa Barangay Aliang, Ligao City. Duha ka pulis ang napatay kag duha ang rarong. Wala sang sibilyan nga nasalabat sa operasyon, baliskad sa ginapalapanang sang militar.

Lanao del Norte. Ginpalukpan sang eksplosibo sang mga Pulang hangaway ang nagaoperasyon nga mga suldado sa mabukid nga bahin sang Sityo Salingsing, Barangay Rogongon, Iligan City sang Marso 31, alas-11 sang aga. Siyam ka suldado ang nareport nga napatay kag apat ang rarong. Pagkahapon, ginpalukpan sang isa ka yunit sang BHB ang detatsment sang CAFGU sa Sityo Binasan sa pareho nga barangay. Isa ka elemento sang CAFGU ang napatay kag duha ka suldado ang nararong. Sakop sang 4th Mechanized Infantry Battalion sang 1st ID ang lugar.

Bukidnon. Lima ka suldado ang napatay sa serye sang atake kag kontra-atake sa tunga sang BHB-Bukidnon kag

"16 atake..." sundan sa pahina 3

angkunon ang manggad nga bunga sang ila balhas kag kabudlay. Dapat dalhon sang BHB sa bag-o nga lebel sang kalapad kag kapagsik ang paglab-ot, paghugpong kag pagpahulag sa masang mangunguma. Sandig sa Rebolusyonaryong Ubay sa Reporma sa Duta, ubos kusog nga isulong ang mga paghimakas para panubon ang renta sa duta, pataason ang suhol sang mga mamumugon sa uma, panubon ang interes sa pautang kag pataason ang presyo sang ila mga produkto. Dapat patuhawon ang lapnagon nga paghimakas kontra sa Rice Tariffication Law, Coconut Farmers and Industry Trust Fund Act, liberalisasyon sa pag-import sang karneng baboy, manok kag mga produkto nga pang-agrikultura kag iban pa nga layi kag polisiya nga paantus sa masang mangunguma. Labi nga nangin gilayon ini sa atubang sang malala nga krisis sa ekonomya kag pangabuhian.

Sa atubang sang pagtaas sang presyo sang pagkaon kag kawad-on, dapat padayon nga magbuligay ang masa kag mga Pulang hangaway sa paglunsar sang mga kampanya sa produksyon sang mga pananom nga

kararuton kag utanon. Dapat man pabaskugon ang ila kahublagang masa para atubangon ang pandemya nga Covid-19 paagi sa pagpataas sang ila ihibalo kag pagpatuman sang mga tikang sa paglikaw, pag-amlig sa ikaayong lawas, pagpreparar sang mga pasilidad kag paghatag sang mga nagakaigo nga pagtatap sa mga tigulang kag pagsukot sa kapalpakan sang reaksyunaryong rehimen.

Dapat man labing pabaskugon ang paghimakas sang masang mangunguma kag mga minorya nga pumuluyo batuk sa nagkalainlain nga porma sang pagpang-agaw sang duta sang mga daku nga agalon nga mayduta kag mga daku nga kapitalista para sa pagtukod ukon pagpalapad sang mga plantasyon, operasyon sa pagmina, proyekto pang-enerhiya, ekoturismo kag iban pa.

Dapat pabaskugon kag palig-unon ang mga lokal nga rebolusyonaryo nga organisasyong masa kag mga sanga sang Partido. Dapat siguruhon ang sige-sige nga pagandar sang mga ini. Indi dapat tugutan nga mautod ang angut sa mga ini sang mga pangteritoryo nga komite sang Partido kag mga kumand sang

BHB sa prente kag mga distrito. Pabaskugon ang paghanas kag pagpasuwag sang mga lokal nga kadre kag lider masa, pataason ang ila ikasarang sa pagpamuno kag pagpahulag sa masa.

Dapat tukibon sang mga kadre, mga lider, aktibista kag masa ang mga pamaagi sang hugot nga pagsikreto agud ipabilin nga bulag kag bungol ang mga pasista bisan pa sila ara mismo sa punta sang ilong sang kaaway. Dapat magpakasampaton sa mga taktika sang pagbato sa militarisasyon sa ila lugar, sa nagkalainlain nga pamaagi sang direkta kag indirekta nga pagsupak sa mga mandu sang mga pasistang suldado, pagpamatuk sa mga pag-istrikto, pagbato sa pwersahan nga pagrekut sa paramilitar, iligal nga pagaresto kag pagpamatay, pagbuyagyag kag pagpakamalaut sa midya kag social media sa ginapalapta nga disimpormasyon kag mga kabutigan, kag pagsikway sa ila presensya. Dapat magpasanyog ang mga yunit sang BHB sa tago nga pagangut sa masa kag paglunsar sang mga armadong aksyon batuk sa mga pasista nga nagahari-hari sa mga baryo.

Dapat magplano ang mga natingdan nga kumand sang hangaway kag pamunuan sang Partido ang pagpalapad sang ila teritoryo kag pagtukod sang mga bag-o nga prenteng gerilya, samtang ginapalig-on kag pukpukan nga nagapakig-away sa mga nagaluntad nga prente kag mga baseng gerilya. Samtang labing nagalapad ang tereyn nga sakup sang inaway banwa, labi nga maduso ang kaaway nga unaton ang ila pwersa kag ihayag ang mga maluya nga bahin sini para targeton sang mga taktikal nga opensiba sang BHB.

Sa sige-sige nga pagpalapad sang ginahulagan nga teritoryo sang mga yunit sang BHB, labi nga mayyatan ang inisyatiba sa gera. Dapat sige-sige nga ilunsar sang BHB ang mga anihilatibo nga taktikal nga opensiba nga may pat-ud nga kada-lag-an batuk sa mga maluya nga nahamulag nga yunit sang kaaway para sa katuyuan nga kuhaon ang mga

Kaundan

Tuig LII No. 7 | Abril 7, 2021

Ang *Ang Bayan* ay inilalabas sa wikang Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray at Ingles.

Tumatanggap ang *Ang Bayan* ng mga kontribusyon sa anyo ng mga artikulo at balita. Hinihikayat din ang mga mambabasa na magpaabot ng mga puna at rekomendasyon sa ikauunlad ng ating pahayagan.

 @prwc_info

 fb.com/editorsofAB

 cppinformationbureau@gmail.com

Editorial: Pabaskugon, palaparon kg pahulagon ang baseng masa para sa inaway banwa	1
16 atake sg BHB sa 9 prubinsya	1
#NPA52, ginsaulog	3
Kapit-bisig ang masa kg hangaway	4
Baseng masa, nagalapad sa Cagayan	5
Pagpasidungog kay Ka Rosalino Canubas	5
Sa malip-ot nga pulong	6
Kalsada sg korapsyon kg gera	7
Pagkaputo sg mga mangunguma sa abaka	8
Lider-union kg mga mangunguma, ginpatay	9
“Huli week”	9
ECQ sa Metro Manila kg 4 prubinsya	9
Armadong pagbato sa Myanmar	10
Mga armado nga aksyon sa India	10

Ang *Ang Bayan* ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista ng Pilipinas

"Pabaskugon..." halin sa pahina 1

armas sang kaaway. Katuwang sang mga ini ang mga atritibo nga taktikal nga opensiba para balusan, gamuhon ukon indi patulugon ang kaaway sa ila mga detatsment ukon kampo. Dapat ideploy sang BHB ang mga yunit partisano sa mga syudad ukon sentrong banwa para targeton ang mga pasista nga ara sa likod sang mga krimen batuk sa masa, kag para waskon ang mga linya sang komunikasyon, transportasyon kag suplay sang kaaway.

Labi pa nga nangin paborable ang pagpasulong sang inaway banwa sa Pilipinas sa atubang sang nagagrabe nga krisis sang nagaharing sistema kag sobra nga pasista nga kapintas sa idalom sang tiranikong rehimen. Ang indi maantus nga kaimulon kag nagingki nga pagpamigos kag pagpanghimulos ang nagatulod sa pumuluyong Pilipino nga suongon ang dalan sang armadong rebolusyon. Dapat sige-sige nga magpakasampaton ang Partido kag BHB sa pagbalanse kag pagkumbinar sang armadong paghimakas kag pangpulitika nga paghimakas, sang hilikuton masa kag hilikuton militar, para malaparan nga pahulagon ang masa sa dalan sang demokratiko nga rebolusyon sang banwa. AB

"16 atake..." halin sa pahina 1

1st SFB nga nagpanglihot sa kata-lunan mga alas-3 sang hapon. Antes sini, alas-10 sang amo man nga adlaw, ginsalakay sang 1st SFB ang kampo sang BHB kon sa diin duha ka Pulang hangaway kag isa ka suldado ang napatay.

Agusan del Sur. Gin-ambus kag napatay sang BHB ang isa ka elemento sang CAFGU sa Barangay Sto. Niño Patrol Base sa Bayugan City sang Marso 28.

Oriental Mindoro. Isa ang napatay nga elemento sang 203rd IBde sang palukpan sang BHB ang ila nga hedkwarters sa Malu, Bansud sang Marso 28 sa distansya nga 10 metros. Sa sobra nga kakibot, pataratas nga nagpalupok ang mga suldado.

Sorsogon. Napatay sa operasyon partisano sang Marso 28 ang ahente nga paniktik sang 31st IB kag katapo sang CAFGU sa Barangay San Antonio, Barcelona.

Panay. Pito ka atake ang ginlunsar sang mga pwersa sang BHB sa isla batuk sa mga suldado kag pulis. Sang Marso 30, tatlo ka beses nila nga ginpalukpan ang nagaoperasyon nga mga suldado sang 12th IB sa ngalan sang Retooled Community Support Program sa mga barangay sang Siya kag Lahug sa Tapaz, Capiz. Gab-i sang Marso 23, ginpalukpan nila ang detatsment sang

CAFGU sa Bagacay, Igaras, Iloilo. Sang Marso 21, ginpalukpan sang BHB ang mga pulis sa Grasparil, Sibalom, Antique. Sa masunod nga adlaw, tatlo ka pulis ang nararong pagkatapos sila nga palukpan sang BHB sa Onop, Miag-ao, Iloilo.

Sang Marso 29, ginreport man sang BHB-Bicol ang armadong aksyon sini sa Masbate kag Albay. Ginambusan kag ginpalukpan sang eksplosibo sang yunit sini ang nagaoperasyon nga mga suldado sa Masbate City. Napatay ang duha ka suldado kag isa ang nararong. Sa Albay, ginparalisa man sini ang operasyon sang Ibalong Resource Development Company sa Barangay Miiti, Camalig, Albay. Nagahalit sa kapalibutan kag nagapang-agaw sang duta sang mga mangunguma ang amo nga kumpanya.

Northern Samar. Rarong ang isa ka suldado pagkatapos ambuson sang mga Pulang hangaway sa Barangay Poponton, Las Navas sang Marso 6. Samtang, ginreport man sang yunit sang BHB sa prubinsya ang pagkapatay sang isa ka pulis kag pagkararong sang isa pa pagkatapos ang sunud-sunod nga operasyon haras sang hangaway sang banwa sang Pebrero 16 kag 19.

Napatay sa operasyon isnayp sang BHB ang isa ka suldado sa Barangay Tarabucan, Matuguinao, Western Samar sang Pebrero 4. AB

#NPA52, ginsaulog

GINHIWAT ANG MGA selebrasyon para sa ika-52 anibersaryo sang pagtukod sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) sang Marso 29 sa tunga sang wala untat nga operasyon sang Armed Forces of the Philippines.

Ginsaulog ang anibersaryo sa kaumhan kag kasyudaran sang Southern Tagalog sa tunga sang nagapasingki nga pasistang atake sang rehimen sang Duterte sa rehiyon. Ginsuong sang mga partisipante sa selebrasyon ang maikit nga deployment sang kaaway para makalab-ot sa ginakampohan sang BHB sa rehiyon. Sa kasyudaran, mabaskog ang panawagan sa BHB nga ipatuman ang rebolusyonaryong hustisya para sa

mga biktima sang terorismo sang rehimen.

Ginpasidunggan sang BHB-Negros ang tanan nga Pulang kumander kag hangaway sa ila mga kadalagan kag pagpadayon sang armadong paghimakas. Halin sa 60 pwersa nga nabilin halin sang maglunsar sang Ikaduha nga Dunganon nga Kahulangan Pagpanadlong, subong may ara ini nga lima ka prenteng gerilya nga nakalatag halin sa norte tubtob

sa nabagatnan sang Negros.

"Pakyas ang US-Duterte!" (Napaslawan ang rehimen sang US-Duterte!) ang pangbukas nga mensahe sang NDF-Northeastern Mindanao Region. Nagpanawagan ang Regional Operational Command sang rehiyon nga pangibabawan ang mga kahuyangan pareho sang konserbatismo militar. Ginreport sini ang apat ka mga daku nga opensiba kon sa diin nakumpiska ang mga mataas nga kalibreng armas sa Surigao del Norte kag Surigao del Sur.

May programa man ang mga Pulang hangaway sa Southern Mindanao Region.

Kapit-bisig ang masa kag hangaway sa Ilocos-Cordillera

Pareho sang iban nga lugar sa pungsod, nagdulot sang daku nga pagpang-hangkat sa mga yunit sang hangaway sang banwa kag rebolusyonaryo nga pumuluyo ang pandemya nga Covid-19 kag nagasingki nga pasismo sang estado sa rehiyon sang Ilocos-Cordillera. Ang mga ini determinado nga gin-atubang sang mga yunit sang hangaway sang banwa sa rehiyon.

Lakip diri si Ka Emil, isa ka pamatan-on nga rebolusyonaryo nga nagatindog nga upisyal sa ekonomya (lohistika kag suplay) sang ginapatapuan niya nga platun. Bangud sa *lockdown*, nalimitahan ang alagyan sang bulong, pagkaon kag kinahanglanon sang masa kag hangaway. Para pangibabawan ini, natulod sila nga mangin matinugahon, magpamensar kag maghimo sang bag-o nga moda sang paghulag kag hugton ang pag-uyat sa disiplina militar.

“Bilang upisyal sa ekonomya, isa ka daku nga hangkat sa akon ang pagpamensar sang mga pamaagi para makabulig sa pagsanto kag pagpataas sa pangabuhian sang masa sa panahon sang pandemya,” siling ni Ka Emil. Naglunsar sila sang kampanya sa ikaayong lawas kag edukasyon bahin sa Covid-19 para dulaon ang kahadlok sang mga taga-baryo kag ipaathag ang importansya sa pagsunod sa mga protokol sa ikaayong lawas samtang ginaduso ang pagpadayon sa produksyon.

Masunod nga ginlunsar sang yunit ang kampanya sa pagpataas sang lebel sang produksyon sang hangaway kag sang masa. “Mas nangin regular ang partisipasyon sang hangaway sa produksyon sangsa nagligad,” siling ni Ka Emil. “Diri gid nagtudok sa akon kag sa mga kaupod ang importansya sang kolektibo nga paghulag kag paglunsar sang rebolusyong agraryo,” siling niya.

Sa isa ka baryo, nakakuha ang hangaway kag masa sang

sinako nga kalabasa, kamote, gabi, kag sayote, nga sadto wala masyado ginaspak bangud may ara man nga mga komersyal nga pagkaon. “Ginganyat man namon ang pagtanom sang tubo kag kape bilang pangtalos sa komersyal nga kalamay kag kape. Ang mga tanom nga makabulig sa pagpalig-on sang resistensya pareho sang kabugaw, “perres” (lokal nga lemon) kag lagundi, nga sadto napabayaan ginpalambo kag gingamit. Kadungan sang pagtaas sang kapasidad sang masa nga magprodus sang pagkaon ang ila nga kapasidad nga suportahan ang hangaway sang banwa.

Sang nangin mahulag ang yunit, kinahanglan nila nga magmaniobra sa malapit nga talon. “Daku nga bentaha ang ihibalo sa manggad sang talon, sa mga prutas sa talon kag ulutanon, sili kag baboy talunon. Bangud diri mas nagtaas ang iya nga paghangup sa importansya sang pagtatap sang kapalibutan.

Nangin daku nga pagpanghangkat sa personal nga pagbag-o sa

kaugalingon ni Ka Emil ang ginaatubang nga kahimtangan. “Sang una nga mga bulan sang pandemya, napamangkot ko sa kaugalingon, masarangan ko ayhan?” Pero siya man ang nagsabat sa kaugalingon nga pamangkot. “Indi ko mahibal-an tubtob indi ko maagyan.” Uyat ang rebolusyonaryo nga determinasyon, labi pa siya nga nagpusiger sa iya nga katungdanan.

“Katumbas sang militarisasyon ang mas malawig kag mabudlay nga laktanay, pulaw kag kakapoy,” siling niya. Nagdaku siya sa syudad kag komportable nga pangabuhi. Kinahanglan ko nga magdoble-kayod para makaadyas. Nabudlayan ako nga maghulag sang una, kag kon kaisa naganubo pa gihapon ang moral, pero amat-amat na ako nga nakaadyas. “Estorya niya, mas nangin bukas siya sa mga kaupod sa paghambal sang mga napamensar kag nabatyagan. “Natun-an ko nga lubos nga magsalig sa mga kaupod kag masa,” siling niya.

Napamatud-an niya sa kaugalingon nga masarangan ang mga kabudlayan kag sakripisyo nga mangin Pulang hangaway. “Masarangan ko gali isapraktika ang simple nga pagpangabuhi kag maukod nga paghimakas. Nakahanda ako kag amon nga yunit nga salumon ang mapiot nga kahimtangan kag mas daku nga mga hangkat.”

“Siling gani sa mensahe sang Komite Sentral sa ika-52 anibersaryo sang Partido Komunista sang Pilipinas, sa pagpamuno sang Partido determinado ang malapad nga masa sang pumuluyo nga batuan ang mga pasistang atake, ibagsak ang rehimeng US-Duterte kag isulong ang inaway banwa tubtob sa kadalagan,” paghingapos niya. AB

Baseng masa, nagalapad sa Cagayan Valley

Padayon nga nagalapad kag nagadalom ang suportang masa sa matarung nga inaway banwa. Ini ang ginpahayag ni Elias Almazan, ang upisyal pangpulitika sang Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Cagayan Valley (Fortunato Camus Command). Sa interbyu sang *Baringkuas* (rebolusyonaryong pahayagan sa rehiyon), gintum-ukan niya nga wala nasablagaan sang masingki kag maikit nga mga operasyon sang Armed Forces of the Philippines (AFP) kag Philippine National Police (PNP) ang paglapad kag pagkonsolida sang rebolusyonaryo nga baseng masa sa rehiyon.

Siling ni Ka Elias, samtang mako ang AFP kag PNP sa paglunsar sang mga batalyon-kadaku ukon brigada-kadaku nga operasyong militar kag malawigan nga mga operasyon nga Retooled Community Support Program (RCSP) sa mga baryo, nakapadamo kag nakarekober ang mga yunit sang BHB sang nagadamo nga numero sang mga baryo kag banwa nga wala nasakup sa mga nakapokus nga operasyon militar. Nadugangan sang pila ka libo ang bag-o nga katapu sang baseng masa sang mga prenteng gerilya halin 2020.

Indi lang nga nalab-ot sang mga platon sang BHB ang magkaingod nga mga baryo kag komunidad sa mga interyor kag kilid sang mga kabukiran, kundi lakip ang kapatagan kag higad sang mga haywey kag dagat.

Siling niya, sa tanan nga mga lugar nga ginrekober sang hangaway, mainit gihapon ang pagsug-alaw sa ila sang masa, labi na ang mga nagaantus sa kaimulon kag pagpanghimulos.

Wala sang pulos kag puro propaganda lang ang ginahimo sang militar nga ginapilit ang mga lokal nga gubyrno nga ideklarar ang BHB bilang "persona non grata". Ini bangud ang tagabaryo mismo ang nagapaabot nga sakupon sang BHB ang ila lugar para ipresentar ang ila mga problema.

Lakip sa mga tampok nga problema ang lapnagon kag nagkalainlain nga porma sang pagpang-agaw sang duta. Pangunahon nga ginahimo ang mga ini sang mga daku nga agalon nga mayduta, pribadong kumpanya,

ahensya sang gubyrno kag kahimbon sini nga mga kontraktor.

Dugang diri ang sari-sari nga porma sang malapyudal nga pagpanghimulos pareho sang tuman kataas nga interes sa pautang kag iban pang porma sang pang-usura, manubo nga presyo sang produkto sang mangunguma, kag mga porma sang komersyante nga pagdinaya sa pagbakal sang mga produkto. Siling ni Ka Elias, "para sa masa, ang BHB lang ang nakita nila nga tampad kag aktibo nga nagapresentar sang husto nga solusyon sa mga halambalanon nga ginaatubang nila."

Padayon nga nahulagan kag wala nabayaan sang BHB ang mga baryo kag banwa nga sakup sang malawigan nga operasyon sang RCSP. Agud sikreto nga malab-ot ang mga ini, nagapadala ang platon sang mas gamay nga yunit para mag-angut sa masa kag maglunsar sang mga ma-

sarangan nga hilikuton.

"Inutil ang mga operasyon kag saywar sang kaaway bangud madali mahangpan sang pumuluyo nga ang AFP nagapakuno-kuno lang nga nagbag-o halin sa kinaiya nga kontra-pumuluyo."

Puhunan sang hangaway sang banwa ang rebolusyonaryo nga kamuklatan nga pila ka dekada na nga natanom kag nagsublak sa kubay sang pumuluyo. Nagalapad ang sakup nga teritoryo kag nagadamo ang mga baryo kag klaster sang mga baryo nga natukuran sang mas mataas nga lebel sang rebolusyonaryo nga organisasyong masa kag tagtagsa nila nga mga organo sang Pula nga gahum pangpulitika.

"Bisan pa ginauna sa subong ang pagpalapad, kinahanglan man nga ikumbinar ini sa pagpalig-on sang baseng masa," paghingapos niya.

AB

Pagpasidungog kay Kaupod Rosalino Canubas

NAGPASIDUNGOG ANG KOMITE SENTRAL sang Partido Komunista sang Pilipinas kag ang Pangrehiyon nga Komite sini sa Cagayan Valley kay Kaupod Rosalino Canubas (Ka Yuni), pangrehiyon nga kumander sang BHB sa Cagayan Valley, nga napatay sa isa ka inaway sa Barangay San Mariano Sur, San Guillermo, Isabela sang Marso 15.

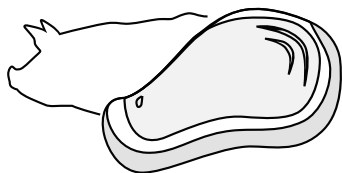
Ang pasidungog sang Komite Sentral ginpahayag sa mensahe sini sang Marso 29. Siling sini, isa si Ka Yuni sa mga bataon nga kadre sang Partido nga napilian sa Komite Sentral sa Ikaduha nga Kongreso sang Partido sang 2016. Ini bilang pagkilala sa iya mga nangin kontribusyon sa hilikuton militar sa panahon nga siya ara sa Southern Mindanao kag Western Mindanao.

Sa Cagayan Valley, kon sa diin siya ulihi nga gindestino, nakilala si Ka Yuni sa iya kakahas, anuman ang maatubang nga sablag kag maagyan nga kabudlayan. Si Ka Yuni ang una nga tal-os nga sekretaryo sang Komiteng Rehiyon sang Partido sa Cagayan Valley.

Mabasa ang pasidungog sang Pangrehiyon nga Komite sang PKP sa Cagayan Valley sa cpp.ph.

350,000 MT

ang **gintugutan ni Duterte** nga iga-import nga karneng baboy sa **mas manubo nga taripa** nga 5% (halin 30%).

Ini **99.6%** nga mas mataas sa aktwal nga **kakulangan** kag **pat-ud nga magahalit sa lokal nga mga babuyan.**

\$850 bilyon

ang balor nga **nagakadula kada tuig sa produktibidad**

sang mga **mamumugon** sa mga imol nga pungsod dulot sang **malnutrisyon.**

Ginkuhaan: Global Nutrition Report 2020

Nagtaas pakadto

12 milyon

halin sa **10.5 milyon** sang Enero ang **Pilipino** nga **wala sang trabaho** sang **Pebrero.**

Nagapataas gihapon ang numero nila sa pihak sang pagbawi na sang kita sang mga daku nga negosyo halin ulihi nga bahin sang 2020.

Ginkuhaan: Ibon Foundation

₱1,000

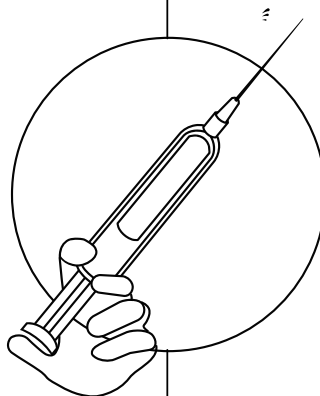
lang ang ayuda nga ginhatag sang gubyerno

pagkatapos nga ginpapanaog ang **2-semana nga lockdown** sa **Metro Manila** kag kaiping nga prubinsya. Masobra **duha ka adlaw** lang ang **katumbas** sini sa **adlawan nga sweldo** sang mga **mamumugon.**

₱58.4 billion

na ang **gin-utang ni Duterte** para **pangbakal sang bakuna** pero

0 gihapon ang napirmahan sini nga kasugtanan sa pagbakal.

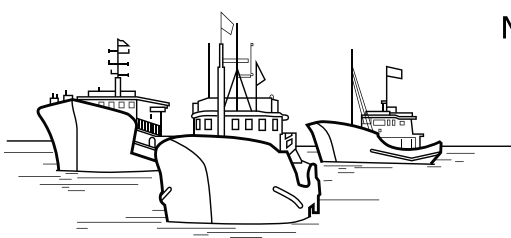

Naglab-ot na sa

169 milyon

ang **nabakunahan sa US** sang Abril 6, sa kadasig nga nagaabot sa

4 milyon nga naineksyunan kada adlaw.

Naglab-ot sa

222

barko nga milisya sang **China**

ang ilegal nga nagapondo sa **Julian Felipe Reef** sang Marso.

Mga kalsada sang korapsyon kag gera sa Northern Mindanao

Masami nga ginahambal sang reaksyunaryong gubyrno nga padasigon sang mga *farm-to-market road* (FMR) ukon mga kalsada nga halin sa mga ulumhan pakadto sa merkado ang transportasyon sang produkto nga masami arbitraryo nga ginatalana sang mga daku nga komersyante.

Sa kaso sang mga komersyal nga produkto pareho sang bugas, kakaw, kape, kalamay kag iban pa, ginatalana ang mga presyo base sa pagtaas-nubo sang mga presyo sa pangkali-butanon nga merkado. Sa aktwal, nangin alagyan pa ang mga kalsada nga ini para padasigon ang pagbakal sang mga komersyante sang produkto sa mas manubo nga presyo bangud madali na sa ila ang pagbyahe. Ginpadali man sang mga ini ang pag-sulod sang mga manug-agaw sang duta sa mga gamay nga mangunguma. Daan na nga programa sang nagligad nga mga rehimen ang amo nga mga kalsada.

Sadto pa man, ang paghimo sang mga ini napun-an sang burukuratiko nga kagarukan, nagaserbi lang sa mga komersyal nga plantasyon kag mina, kag sa mga katuyuan nga militar sang kontra-insurhensya nga gera sang reaksyunaryong estado.

Kalsada nga magasugpon sang gera sa korapsyon

Ginpubliko sang Northern Mindanao Regional Task Force to End Local Communist Armed Conflict (RTF-ELCAC) nga 142 proyekto nga kalsada nga may balor nga ₱17.6 bilyon ang himuon subong nga tuig. Masobra doble ini sa 68 nga ginhilera sang 2020. Sa mga ini, 20 kalsada sa mga barangay nga may mga nagatindog nga kampo sang militar.

Masobra 68 sa 142 proyekto nga kalsada para sa 2021 ara sa Bukidnon. Pinakamadamo sa banwa sang Impa-

sug-ong kon sa diin nakabase ang hedkwarters sang 8th IB. Indi mag-nubo sa 13 barangay nga pagahimuan may mga kampo, detasment ukon subong ginaokupar sang mga suldado sang AFP sa ngalan sang Community Support Program.

Base sa datos sang Department of Public Works and Highways (DPWH) sang 2020, ang paghimo sang isa ka kilometro nga kalsada nagabalor sang abereyds nga ₱13 milyon. Pero sa Baungon, Bukidnon, ang proyekto nga 8-kilometro nga kalsada nga magangut sa mga barangay sang Mabuhay kag Imbatug nagabalor sang ₱67.5 milyon kada kilometro-lima ka beses nga mas mataas sa abereyds. Ang plano naman nga 8-kilometro nga kalsada sa Barangay Concepcion, Valencia City nagabalor sang masobra doble, ukon ₱30 milyon kada kilometro.

Madamo sa mga proyekto nga ini ginlista sang pila ka beses, pareho sang plano nga kalsada sa Barangay Kibalabag, Malaybalay City nga tatlo ka beses nga ginlista kag gintalanan sang badyet nga masobra ₱300-₱360 milyon kada isa. Duha ka beses man nga ginlista ang isa ka kalsada sa Kisolon sa Sumilao nga ginpondohan sang tig-₱600 milyon. Tatlo nga iban pang proyekto sa prubinsya ang makabaton man sang doble nga pondo sa idalom sang Barangay Deve-

lopment Program.

Maluwas sa mga ini, pila sa liwat nga ginhilera kag ginapondohan mga kalsada nga gintukod na sang 2020, ukon indi gani madugay na nga may mga kalsada. May pila man nga may triple nga alokasyon sa badyet sang DPWH.

Sin-o ang makabenepisyos?

Sa mga ini pa lang, nagatinangkakas na ang makurakot sang mga heneral sang RTF-ELCAC, mga upisyal sang lokal nga gubyrno kag DPWH, notoryus bilang pinakakorap sa mga ahensya sang reaksyunaryong estado. Makapanginpulos man sa pondo sang banwa ang mga kumpanya sa konstruksyon nga malapit sa pamilyang Duterte, pareho sang Ulticon Builders Incorporated, nga nagakuripon sang daku nga mga proyekto sa Mindanao. Nagabantay man ang mga kumpanya sa semento sang daku nga burgesyas kumprador nga sanday Ramon Ang (First Stronghold Cement Industries, Inc.) kag Tomas Alcantara (Holcim Philippines) nga nagapanguna nga magkaribal sa negosyo sa semento sa Mindanao.

Kauswagan ang dala sang mga kalsada para sa mga planta sang enerhiya kag komersyal nga plantasyon nga nagapunsok sa Bukidnon. Sa rehiyon makita ang pinakamadamo nga komersyal nga plantasyon, nga nagasakop sa may 127,000 ektaryas nga kadutaan agrikultural. Ang Dole, Davco kag Del Monte nga nagasakop sang bilog nga mga komunidad kag anestral nga duta sa pito ka banwa sa prubinsya, target nga magpalapad pa sang magalab-ot sa 80,000 ektaryas diri kag kaiping nga Misamis Oriental. Sa may 30 proyekto sang FMR sa mga banwa nga ini, labi pa nga mangin mahapos ang transportasyon sang mga produkto halin sa mga plantasyon.

Pagkaputo sang mga mangunguma sang abaka sa Bicol

Antes pa man ang pandemya nga Covid-19, naputo na ang mga mangunguma sa abaka sa Catanduanes. Ang 50 kilos nga abaka mabaligya lang sa kantidad nga ₱3,000, nga relatibo nga manubo kumparar sa kabilugan nga gasto sa produksyon kag renta sa agalon nga mayduta nga nagalab-ot sa ₱5,000.

Sa pangkabilugan, ginatantya nga indi magnubo sa 200,000 ang mga pamilya nga mangunguma nga nagatanom sang abaka sa bilog nga pungsod. Ginasakup sini ang 180,000 ektaryas nga ginatamnan sang abaka. Atrasado, lapta-lapta kag indi sistematiko ang pagpananom sang abaka. Wala sang signipikante nga pag-uswag ang mga kagamitan sa produksyon kag manumano ang pagpananom, tubtob sa pagtuksi ukon pagkigi agud makuha ang mga lanot.

Kinaandan nga nagalab-ot sa duha ka tuig antes mapuslan kag makigi ang abaka halin sa pagtanom sini. Tatlo tubtob apat ka bulan naman ang kalawigon antes ini liwat magtubo. Sa 20-30 puno sang abaka, makaprodukto ang mangunguma sang 20 kilos nga abaka nga nagakinahanglan sang 2-3 tinawo para magkigi sang 2-3 adlaw.

Ang Catanduanes, suno sa Philippine Fiber Industry Development Authority, ang nagasuplay sang 30% sang abaka sa bilog nga pungsod. Ang rehiyon sang Bicol ang pinakadaku nga porsyento sang produksyon sang abaka.

Suno sa pagtuon sang Kawanihan sa Instruksyon sang Partido Komunista sang Pilipinas sa Bicol, ang abereyds nga presyo sang mala nga abaka sa Catanduanes ₱60/kilo antes ang pandemya. Mahimo pa magbag-o ang presyo sang mala nga abaka base sa kalidad sini. Masami mas barato ang presyo sang mala nga abaka kon indi ini maputi. Para makabaligya sang 50 kilo sang mala nga abaka, nagagasto sang kabilugan nga ₱4,210 ang mga mangunguma para sa produksyon.

Makwenta ang gasto sa masu-

nod nga paagi: ₱600 para sa paghawan kag pagtapas sang mga puno sang abaka. Minimum nga duha ka mangunguma ang kinahanglan nga iempleyo para sa pagkigi. Sa duha ka adlaw nagasuma ini sang ₱2,400. Nagagasto naman sang ₱300 ang pagbulad.

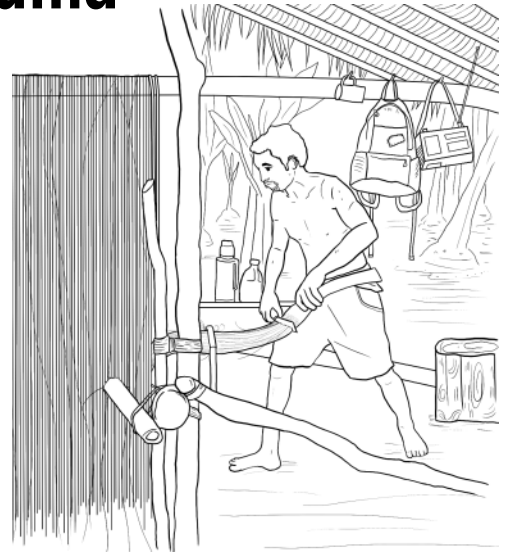
Para sa transportasyon, ginatantya nga nagagasto ang mga mangunguma sang ₱1 kada kilo para sa paghakot halin sa uma pakadto sa kalsada. Ang pagbyahe halin sa baryo pakadto sa pilisaran ₱30 kada bugkos/gintipon nga abaka. Sa bilog nga tatlo ka adlaw, ang gasto sa pagkaon nagabalor sang ₱450.

Ginabuhin halin sa kabilugan nga kita ang 25% renta sa agalon nga mayduta. Sa katapusan, pirde pa ang mangunguma sang ₱1,960.

Tunay nga produktong Pilipino

Isa ang Pilipinas sa pila lang nga pungsod sa bilog nga kalibutan nga nagasuplay sang abaka. Kilala ini sa tawag nga Manila Hemp. Luwas sa rehiyon sang Bicol, nagaprodukto sang abaka ang Mindoro sa Luzon, Leyte, Samar, Negros Oriental, Iloilo kag Aklan sa Visayas kag tanan nga prubinsya sa Mindanao. Kadam-an sa mga nagapanguna sini mga gamay nga mangunguma kag pungsodnon nga minorya. Sang 2016, 180,302 ektaryas sang duta ang may tanom nga abaka.

Nagasuplay ang Pilipinas sang 87% sa pangkalibutanon nga suplay sang abaka. Sang 2019, nakaeksport ini sang \$156 milyon (ukon ₱7.8 milyon sa bayluhanay nga \$1=₱50) balor sang mga produkto nga abaka. Sa lista, ang abereyds nga balor sang produkto nga abaka nga ginaeksport kada tuig \$97.1 milyon kon

sa diin 12.6% sini halin sa lanot nga abaka (raw fiber).

Sang 2020, nagbagsak ang kabilugan nga produksyon sang abaka sang 2.17% halin 72.3 libo metriko tonelada sang 2019 pakadto 70.77 libo metriko tonelada. Dulot ini sang mga restriksyon sa transportasyon nga ginpapaog kaangut sa pandemya nga Covid-19 kag mga bagyo nga nanghalit sa pungsod sa ulihi nga bahin sang 2020.

Base sa datos sang Food and Administration Organization sang United Nations, ang abereyds nga presyo pang-eksport sang abaka sa bilog nga 2016 ara sa \$1.99-\$2.35/kilo (₱99.32-₱117.5) depende sa klase. Ini ₱30 nga mas mataas sa presyo nga nabaligya sang mangunguma ang abaka sa mga komersyante.

Kon sumahon, ang ganansya sa pag-eksport sang 50 kilo nga abaka sa ₱4,966-₱5,875, labaw 60% sang kita sang mangunguma nga ₱3,000 lang. Ini bisan pa solo nga ginaabaga sang mangunguma ang produksyon, kag wala dugang nga balor ang *raw fiber* nga ginaeksport sa iban nga pungsod. Nagalab-ot sa 57% sang abaka ginaproseso para sa paghimo sang *tea bag* kag iban nga espesyal nga papel. Ang kada tea bag nagabalor sang ₱1.5-₱2 kada isa.

Ginagamit ang abaka sa paghimo sang kwarta, panapton kag iban pa. Sang nagligad nga tuig, ginbalita man nga maayo ini nga materyal para sa paghimo sang *face mask*. **AB**

Lider-union, mag-amay nga mangunguma, ginpatay

GINLUTHANG KAG NAPATAY sa pwertahan sang engklabo sa Barangay Canlubang, Calamba, Laguna si Dandy Miguel sang Marso 28. Si Miguel, mamumugon sang Fuji Electric Philippines, presidente sang unyon diri nga Lakas ng Nagkakaisang Manggagawa sa Fuji Electric Philippines. Siya man ang bise presidente sang Pinagkakaisa ng Manggagawa sa Timog Katagalugan.

Ginpamunuan ni Miguel ang pagbato sang unyon para sa tuigan nga sweldo sa masunod nga tatlo ka tuig kag magapatuman sang mga ti-kang sa ikaayong lawas batuk sa Covid-19. Ika-10 siya sa mga aktibista nga ginpatay sa rehiyon sang Marso.

Sa Camarines Norte, ginpatay sang 96th IB sang Marso 19 ang mag-amay nga mangunguma nga sanday Louis Buenavente kag Jetly Buenavente. Ginalagas sadto sang mga suldado ang yunit sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) nga nang-reyd sa mga pulis sa Purok 6, Barangay Dumagmang, banwa sang Labo. Ginpagwa nga mga Pulang hangaway ang mag-amay. Wasak ang mga guya sang mag-amay kag may

mga igo sila sang bala sa dughan.

Pagpamomba. Masobra 15,000 residente sa 15 komunidad sang mga Mangyan ang nagbakwit tuga sang pagpanganyon sang 203rd IBde sa mga barangay sa dulunan sang Mansalay kag Roxas sa Oriental Mindoro sang Marso 25 kag 26. Pinakaapektado ang mga taga-Panaytayan sa Mansalay kag San Vicente sa Roxas.

Pagdukot. Gindakup sang mga sundalo sang 203rd IBde ang mag-utod nga Kadlos kag Jeremy Lukmay, mga residente sang Sityo Kilapnit, Barangay Panaytayan, sang aga sang Marso 25. Si Kadlos nagabusong kag isa ka titser samtang estudyante ang iya utod. Wala pa sila ginpatuhaw sang mga suldado.

"Huli week" sa semana santa

APAT KA LIDER MASA kag aktibista sa Central Luzon (CL), kag isa pa sa Cagayan Valley nga biktima sang *red-tagging* ang gin-aresto kag ginpasakaan sang himu-himo nga mga kaso sadtong semana santa. Tatlo ang gin-aresto sa CL sang Marso 30.

Gin-aresto si Joseph Canlas, tsirman sang Alyansa ng mga Magbubukid sa Gitnang Luzon, sa Mexico, Pampanga. Aktibo siya sa mga kampanya batuk sa pagpanglaksam kag pagbaylo-gamit sang mga ulumhan sa rehiyon.

Gin-aresto man si Florente Viuya Sr., lider-mamumugon kag pangulo sang Bayan-CL, sa Bamban, Tarlac. Upod niya nga naaresto ang paralegal sang Karapatan-CL nga si May Arcilla.

Sa Bulacan, gin-aresto sang Marso 25 si Concepcion Opalla, anay lider sang Kadamay nga nagpamuno sa okupasyon sang Pandi sang 2017. Duha ka adlaw antes siya ginpatu-

haw sang mga pulis.

Sa Southern Tagalog, gin-aresto si Genelyn Dichoso, upisyal sang Karapatan kag iya anak nga si Jennifer sa Calauag, Quezon sang Abril 5. Sang Marso 30, ginreyd sang mga pulis ang upisina sang Alyansa ng Manggagawa sa Engklabo sa Santa Rosa, Laguna kag gintamnan sang mga pusil kag eksplosibo.

Sa Manalo, Amuling, Cagayan gin-aresto sang Marso 24 si Calixto Cabildo, pangulo sang Anakpawis-Cagayan.

Samtang, indi makatarungan nga ginbulag kay Elizabeth Estilon, detenido pulitikal sa Sorsogon, ang iya lap-sag nga si Prince Joel sang Marso 27.

Lockdown sa Metro Manila kag 4 prubinsya, ginpahugot

GINPAPANAOG sang rehi-meng Duterte halin Marso 29 tubtob Abril 11 ang ginpahugot nga *lockdown* (enhanced community quarantine) sa Metro Manila, Cavite, Laguna, Bulacan kag Rizal. Ini pagkatapos naglab-ot sa 10,000 ang kaso sang kadamuon nga nalatnan sang Covid-19. Suno sa datos sang Department of Health (DOH) sang Abril 1, 72% sang kabilugan nga kaso sang impeksyon sa pungsod nalista sa amo nga mga lugar.

Ginreport man sang DOH nga naglab-ot na sa 79% sang kabilugan nga numero sang mga *intensive care unit bed* (631 sa 804) ang okupado na subong, samtang 69% man ang sa *isolation bed* (3,143 sa 4,526) kag 61% man sa mga *ward bed* (2,180 sa 3,439). Ara sa "kritikal nga lebel" naman ang isa sa tatlo (50 sa 152) sang mga ospital sa National Capital Region, katunga sini ang malapit na nga mapuno kag katunga naman ang puno na kag indi na masarangan pa nga magbaton sang mga pasyente. Lakip diri ang Philippine Orthopedic Center (75% sang kama okupado) kon sa diin nareport nga nagpositibo sa Covid-19 ang 117 sa 180 mamumugon medikal sini.

Sang Abril 4, naglab-ot sa 12,576 ang nalista sa kada adlaw nga bag-o nga kaso, kag sa 165,715 ang kabilugan nga aktibo nga kaso sang Covid-19 sa bilog nga pungsod.

Panawagan para sa armadong pagbato sa Myanmar, nagabaskog

Nagatingkad ang kakinahanglanon para sa armadong pagbato sa Myanmar (daan nga Burma) sa atubang sang halos adlaw-adlaw nga pagpamatay sang hunta militar sa mga sibilyan nga nagaprotesta. Sa sulod sang pungsod, nagalapnag ang panan-awan nga indi bastante ang mga rali, barikada kag sibil nga pagsupak. Ini bangud samtang nagadugay, labi nga nangin brutal ang Tatmadaw (panawag sa pwersang militar sang Myanmar).

Sang Marso 26, 114 ang ginpatay sang hunta sa isa sa pinakamadugon nga adlaw sa sobra 2-bulan na nga mga protesta sang pumuluyo. Sang Abril 3, naglab-ot na sa 550 ang ginpatay sang hunta sa desperasyon sini nga magpabilin sa poder. Kwarenta'y sais sini mga bata. Masobra 2,750 ang ginkulong.

Sa report sang mga internasyunal nga pahayagan, may ara na nga mga aktibista halin sa mga sentrong urban ang nagalunsar sang paghanas militar sa lokal nga mga estado (katumbas sa rehiyon) sa dulunan sang pungsod. Ang estado nga ini teritoryo sang mga pungsodnon nga minorya sang Myanmar kon sa diin nagaluntad ang nagkalainlain nga armadong grupo. Gintawag sang estado ang mga ini bilang mga *ethnic armed organization* (EAO ukon ar-

madong organisasyon etniko). Ang mga grupo nga ini dinekada nga nagbato sa pagpanghimulos kag pagpamigos sang hunta militar kag bisan sa gubyerno nga ginpamunuan ni Aung San Suu Kyi kag National League of Democracy (NLD). Sang 2015, nagpirma ang 16 sa mga grupo nga ini sa isa ka pungsodnon nga kasugtanan sa untat-lupok kabaylo sang pagrespeto sang estado sa ila awtonomiya.

Sang gin-agaw sang Tatmadaw ang estado poder sang Pebrero 1, gilayon nga ginbukas sang mga armadong grupo ang ila mga teritoryo sa pigado nga mga aktibista kag myembro sang NLD. Ginkundenar nila ang kudeta kag ginbilang nga nadulaan na sang epektibidad ang ginpirmahan nga pungsodnon nga kasugtanan sa untat-lupok sang ata-

kehon sang Tatmadaw pati ang ila mga teritoryo.

Malaba ang kasaysayan sang armadong pagbato sa Myanmar. Mahambal nga wala ini madula halin 1939, kon san-o una nga natukod ang Partido Komunista sang Burma. Ginpamunuan sang mga komunista ang armadong pagbato batuk sa kolonyalistang British halin 1939-1941, mananakup nga Hapones (1941-1945), liwat pagbalik sang kolonyalistang British (1948-1962) kag sang ulihi, batuk sa papet nga gubyerno sibil kag nagbaylo diri nga hunta militar halin 1962.

Dalayon nga natunaw ang partido komunista sang 1989 pero nagapadayon ang pugtak-pugtak nga pagbato sang nabilin nga mga komunista nga elemento. Madamo sa ila ang nagbulig sa pagtukod sang mga armadong grupo sang nagkalainlain nga pungsodnon nga minorya para sa pungsodnon nga kahilwayan kag kaugalingon nga determinasyon. Indi magnubo sa 28 pa nga ibang armadong grupo nga etniko ang nagaluntad sa Myanmar subong. **AB**

Mga armadong aksyon batuk sa kalsada nga pangkontra-insurhensya sa India

INDI MAGNUBO SA 13 armadong aksyon ang ginlunsar sang People's Liberation Army sang Communist Party of India (CPI)-Maoist halin Enero tubtob Marso subong nga tuig.

Anum diri mga operasyong demolisyon batuk sa mga nagaoperasyon nga paramilitar kag mga makinarya nga ginagamit sa konstruksyon. Pina-kaulihi ang pagbomba sa isa ka bus kon sa diin lima ang napatay nga elemento sang District Reserve Guard (DRG) sa Nayanpur District sang Marso 23. Ang DRG amo ang pwersa paramilitar nga gintukod sang estado nga Indian sang 2017 para tum-ukan ang armadong pagbato sang CPI-Maoist. Makumparar ang pwersa nga ini sa CAFGU sa Pilipinas.

Pila pa nga aksyong militar sang

CPI-Maoist batuk sa mga proyektong kalsada amo ang pagparalisa sa mga makinarya sa konstruksyon sa Logarda District sang Marso 16, Bahaglat District sang Enero 31 kag Gadchiroli District sang Enero 27.

Ang nasambit nga mga kalsada kabahin sang proyekto pang-imprastruktura nga ginbansagan nga Road Connectivity Project for Left Wing Extremism Affected Areas. (Makumparar ini sa mga "farm-to-market road" sang NTF-ELCAC sa Pilipinas sa idalom sang Barangay Development Program.) Kabahin ini sang

programa nga kontra-insurhensya nga ginsuguran sang 2016 sang gubyerno ni Narendra Modi.

Ang bulto sang pondo para sa mga kalsada nga ini nagahalin sa sentral nga gubyerno. Kabaylo sang pondo, ginaobligar sang gubyerno ni Modi nga ipatuman sang mga lokal nga estado ang tatlo ka reporma sa agrikultura kaangut sa pagbaligya sang mga produktong agrikultural, pagparenta sang duta kag *contract growing* nga ginratsada sang Oktubre 2020. Ang mga reporma nga ini ang ara sa sentro sang protesta nga ginapasakupan sang indi magnubo sa 250 milyon nga mangunguma nga nag-umpisa sang Nobyembre 2020 kag nagapadayon tubtob subong. **AB**